

Plan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling.

Skola: Tomaslundsskolan

Dokumenttyp:	Handlingsplan
Beslutad av:	Grundskolans ledningsgrupp
Gäller för:	Grundskolan (Inklusive fritidshemmet och förskoleklassen)
Giltig fr.o.m.:	2020-02-15
Dokumentansvarig:	
Senast reviderad:	2019-03-04
Senast granskad:	2019-03-04

Grunduppgifter

1. Verksamhetsformer som omfattas av planen

Grundskolan, förskoleklass och fritidshemmet

2. Ansvariga för planen

Rektor och trygghetsrådet tillsammans med övrig personal

3. Vår vision:

Alla ska lyckas. På vår skola får jag vara den jag är och växa som människa i ett gemensamt lärande.

Nolltolerans mot diskriminering och kränkande behandling. Skolan ska vara en trygg arbetsplats för elever och personal.

4. Förankring av planen

Planen finns tillgänglig i klassrummen och på skolans hemsida

<http://skola.vetlanda.se/tomaslundsskolan>

Den förankras väl hos personal, elever och vårdnadshavare genom att:

Rektor har vid läsårets första planeringsdagar en genomgång av likabehandlingsplanen med all personal. Rektor har sedan fortsatt ansvar för att under läsåret se till att all personal får information och kontinuerlig uppdatering om planens mål och innehåll. Arbetet ingår i skolans kalendarium.

Rektor/pedagog har vid första mötet med elevråd en genomgång av planen.

Rektor har vid nyanställning av personal en genomgång av planen.

Pedagogerna skickar med eleven en kortversion av likabehandlingsplanen med skolans ordningsregler och konsekvenstrappa hem när beslut om likabehandlingsplanen är taget samt vid höstterminens skolstart.

Uppföljning och utvärdering av föregående årsplan

5. Utvärdering av den tidigare planen

Fjolårets plan har utvärderats i samtal med lärare, elever och specialpedagog/speciallärare och rektor tillsammans med personal på konferens tid.

En kartläggning utifrån de sju diskrimineringsgrunderna har skett med samtliga elever i åk 1 - 6.

Analys av trygghetsärenden har genomförts av Trygghetsrådet.

En fokusgruppsintervju med ett urval elever och pedagoger har genomförts där de svarat på frågor angående läsårets arbete och diskussioner kring skolans ordningsregler och dess konsekvenser.

6. Delaktiga i utvärderingen av tidigare plan

Elever
Pedagoger/Personal
Rektor
Elevråd
Trygghetsråd

7. Vad visar resultatet?

3.1 Föregående års förebyggande insatser

Mål : Kränkande handling med ord, slag eller knuffar eller utesluten ur gruppen minskar.

Insatser:

- Värdegrundsarbete vid terminsstarter i alla årskurser.
- Alla klasser arbetar aktivt med värdegrundsarbete 30 min./v på schemalagd tid (so, sv, re).
- En ordningsregel i månaden tas upp med konsekvenser.
- Uppmärksamma elever som går ensamma på rasten.
- Värdegrundsarbetet finns på dagordningen vid konferens
- Diskussion i arbetslaget:
Alla elever är allas elever
Tillsägelsenivån
Förflyttningar
Förhållningssätt för att skapa lugn studiemiljö
- Information om skolans värdegrundsarbete på föräldramöte i augusti/september
- Översyn av konsekvenstrappan
- Översyn av skolans ordningsregler
- Mentorstid med elever
- Osäkra platser skannas av

3.2 Elevfokusgrupp/elevrådet utvärdering av föregående års mål och insatser

Fokusgruppen elever har svarat på 11 frågor vid ett gemensamt möte. Det var 12 elever som representerade åk 2 - 6.

1. *Om det finns elever som svär/säger fula saker, brukar de vuxna säga till om de hör det?*
JA 10/12   NEJ 2/12   Kommentar: Vissa lärare bryr sig

2. *Arbetar ni med värdegrundsarbete varje vecka i klassen? Till exempel U:et, Bråka smartare, det är ditt val, diskutera värdegrundsfilmerna.*

JA 12/12   NEJ 0   Vet inte 0

3. *Hur arbetar ni med Värdegrundsarbetet?*

Åk 5 – Titta på filmer – bland annat "Berätta för mig" och diskuterar olika frågor, arbetar med "Bråka smartare" - om olika stilar, EQ och IQ – diskuterar skillnaden.

Åk 4 – "Bråka smartare" -olika frågor, trappa i Bråka smartare och diskutera den.

Åk 3 – "Bråka smartare", tittar på en film/en bild och pratar om den.

Åk 2 - Fröken tar upp en bild och vi pratar om den... om vi är strutsen eller draken.

Åk 5 – Vi har pratat om hur vi gör när vi kommer in efter rasten vid fotbollen och om man är sur, sänker man de andra, ej ok. Ska tänka på att det är bara en lek.

Åk 4 – Pedagogerna pratar om att vi behöver sköta oss om vi ska få fortsätta spela, får reda ut saker med en vuxen i ett annat rum om det har hänt något. Ibland samlas vi för att bestämma vilka regler som gäller.

Åk 3 – Det är krig i skogen mellan två kojor, tar bräddor från varandra. En vuxen får hjälpa till.

4. *Ge förslag på något som du skulle vilja arbeta med i klassen när det gäller värdegrundsarbete?*

Svårt för eleverna att komma på något förutom det vi gör.

Åk 6 - Bra som det är

5. *Vad gör du när du (som är elev) ser någon elev utsätta någon annan elev?*

Åk 6 – Tittar om det är stort, hjälper eller hämtar en lärare

Åk 5 – Beror på, ibland säger jag sluta, ibland går jag till fröken, ibland vet jag inte vem jag ska säga till.

Åk 4 – Det är blandat, brukar säga till personen men ibland hjälper det inte och då går jag till fröken.

Åk 3 – Går till fröken och säger till, lite olika.

Åk 2 – Blandat!

6. *Är skolans ordningsregler tydliga?*

JA 12/12   NEJ 0

7. *Är konsekvenserna tydliga?*

JA 9/12   NEJ 3/12

8. *Följer eleverna skolans ordningsregler?*

JA 0   NEJ 10/12   IBLAND 2/12

9. *Får man en konsekvens om man bryter mot reglerna?*

JA 5/12   NEJ 4/12   IBLAND 3/12

10. Har du studiero i klassrummet? Kan du arbeta koncentrerat?

JA 0

NEJ 0

IBLAND 12/12

11. Hur får du bra studiero?

Åk 5 – Får gå ut till bestämda platser för att jobba då det inte blir så många tillsammans.

Åk 4 - Lyssna på musik kan ge studiero.

Åk 3 - Vara tyst på lektionen.

Åk 2 - Musik till exempel vid morgonarbetet.

Elevfokusgruppen gick igenom skolans ordningsregler och konsekvenser.

Eleverna har synpunkter på snöbollskastningen och vill kasta snöboll på anvisad plats.

De har även synpunkter på att man måste gå ut i alla väder. Alla elever känner inte till alla övriga regler för till exempel Rutboll.

Förslag på utveckling utifrån elevernas utvärdering:

Få arbeta i en liten grupp för att skapa arbetsro.

Ha snöbollskastning på anvisad plats för dem som vill.

Ha regler som alla känner till.

Finns ett tak där eleverna kan vara på utevistelsen vid dåligt väder.

3.3 Lärarfokusgrupp/trygghetsrådet utvärdering av föregående årsmål och insatser

Fokusgruppen lärare har svarat på 9 frågor per brev. Det var 8 pedagoger som representerade arbetslagen f-klass, åk 1 - 6 och fritids, februari 2020.

1. Hur arbetar du som pedagog eller ditt arbetslag mot kränkningar med ord, slag och knuffar, uteslutning ur gruppen, kränkningar på internet eller mobil?

- Dagliga samtal då sådant uppkommer.
- Utredda när det händer så att det klaras upp.
- Försöka vara steget före innan det eskalerar.
- Det är ditt val, bra och dåliga val.
- Har pratat och sett på filmer om näthat.
- Har bestämda platser och bestämt vilka som ska arbeta tillsammans.
- Är närvarande vid förflyttningar i den mån det går.
- Värdegrundsarbete/EQ på schemat genom samtal, film och böcker.
- Har nolltolerans mot elaka kommentarer och slag. (Göra eleverna medvetna om det)
- Visa att ett dåligt beteende gör andra ledsna.

2. Hur arbetar du som pedagog eller ditt arbetslag aktivt för att öka elevers trygghet på rast?

- Det finns rastvakter ute men det är stora ytor att ha koll på.
- Ger information till kollegor vad som hänt på rasten.
- Vuxna delar in eleverna i lag vid till exempel fotboll.

- Uppmana eleverna att komma till rastvakten när det blir konflikt som de inte kan lösa själva.
- Samtalar mycket och ofta med eleverna om att alla ska känna sig trygga i skolan.
- Vi har rastregler.
- Försöka som pedagoger att vara närvarande och eventuellt punktmarkera de elever som har svårigheter med humör och det sociala samspelet.
- Saknar rastaktiviteter.

3. Upplever du att skolans pedagoger har nolltolerans för nedvärderande språkbruk och jargong?

JA 3 NEJ 1 Tveksamma 3

Kommentar:

- Det är en vision som dock är svår att leva upp till.
- Ibland kanske man inte hinner springa efter en svärande elev som är på väg hem. Då ringer vi hem.
- Alla försöker arbeta med detta att använda ett vårdat språk, men det är svårt när det inte får några konsekvenser eller konsekvenserna inte biter.
- Vi har nolltolerans men det händer hela tiden vilket medför att man ibland bara säger till eleverna lite uppgivet. Vi har konsekvenser men vissa elever bara struntar i dem, bryr sig inte.
- Svårare att ha nolltolerans när det kommer till elever i andra årskurser än ens egen.

4. Hur kan vi pedagoger förbättra och utveckla arbetet med "Alla elever är allas elever"?

- Fler gemensamma aktiviteter likt Tomaslunken och 6:ans aktivitetsdag, ett sätt att möta fler elever och skapar ett "VI". Temadagar.
- Få eleven att förstå att det är lika viktigt vilken vuxen som än säger till dem, inte bara den egna läraren.
- Samma regler för alla skolans elever.
- Självklart säga till alla elever vi ser som gör fel, men helt krasst är det så att alla har så fullt upp med sina egna att man kanske inte alltid "ser" alla elever. Man vet ändå att man inte hinner lämna över till läraren.
- Alla har ögonen öppna och hjälps åt.
- Mer tid att lära känna fler elever.

5. Hur ofta arbetar du som pedagog eller ditt arbetslag med skolans regler och konsekvenser?

- Dagligen i vardagen, genom Mail via Vklass till vårdnadshavare då regler ej följs. Mer aktivt vid terminsstart samt i samband med EQ-arbete.
- Ofta måste ju detta aktualiseras då det hela tiden händer saker på rasterna (eller på kvällar och helger som skvätter över på skolan).

- I alla fall 2 gånger/läsår. Utöver det får man ju hänvisa till dem när en situation uppstår. Kanske är för många regler?
- Med eleverna diskuterar vi detta nästan dagligen. I arbetslaget diskuterar vi också efter skoldagens slut vad vi gör för fel och hur vi ska komma tillrätta med jargongen mellan eleverna.
- 2 gånger/termin och när situationer uppstår.
- Vid varje tillfälle som blir fel.
- 1 gång/termin och när det behövs.

6. Hur upplever du att skolans ordningsregler följs upp med konsekvenser?

- Man hinner inte i den omfattning man vill/ska. Fast i den mån vi hinner så följer vi upp.
- Inte alltid.
- Man försöker följa upp dem så gott man kan och hinner.
- Kan bara svara för hur vi gör men vi är stenhårda – men det hjälper inte, eleverna bryr sig inte.
- Ja oftast.
- Bra.
- Bra, oftast räcker en tillsägelse.

7. Gemensam uppstartsvecka – hur anser du att den har fungerat?

- Det har fungerat bra. Lagom när det blir 2–3 dagar. En hel vecka är för länge.
- Lite segt med de äldre eleverna, de vill komma igång och jobba.
- Tycker det är trevligt att den finns.
- Det är bra men vi behöver fundera över hur vi ska få eleverna att förstå vad det innebär när de kommer utanför klassrummet. Det är inte bara en bildövning där man färglägger orden hej, tack och förlåt. Tycker vi ändå varit tydliga med filmer och olika dilemman, rollspel men de förstår ju inte att det gäller detta.
- Bra.
- Bra, skönt att ta tid och informera.

8. Ska vi fortsätta med gemensam uppstartsvecka för hela skolan? Hur ska vi fortsätta?

Förslag:

- 3 pedagoger anser att vi ska fortsätta med uppstartsvecka.
- Trygghetsrådet planerar aktiviteter.

9. Hur arbetar du med EQ-arbete i klassen/gruppen?

- Bråka smartare och samtal vid behov.
- Bråka smartare eller annat EQ arbete en gång/vecka (oftast) i halvklass.
- Bråka smartare- pärmen och dilemma-situationer.
- Arbetar lektionsmässigt 1 gång/vecka. Sedan löpande om det händer något speciellt som behöver lyftas.

- Genom till exempel filmer, "Vara vänner", "Ugglan och kompisproblemet". Sedan pratar vi om hur man kunde gjort istället, hur det kändes och så vidare. I samtalen är de så kloka men så fort de kommer ut är det glömt igen.
- Bråka smartare och samtal i vardagen.
- Har arbete med känslor som tema.

Förslag på utveckling:

Arbeta vidare mot kränkningar med ord, slag och knuffar, uteslutning ur gruppen, kränkningar på internet eller mobil

Tydliga regler och tydliga konsekvenser – *Hur får vi eleverna att lyssna?*

Gången för trygghetsärende - konsekvenstrappan

Utveckla arbetet med "Alla elever är allas elever".

Fler temadagar, bygga relationer

Rastaktiviteter

8. Har målsättningarna uppnåtts?

Eleverna känner sig trygga på lektionerna men på rasterna förekommer det kränkningar med ord, slag eller knuffar elever uttrycker att vid något tillfälle eller flera känt sig utesluten ur gruppen, vilket visar sig i enkätundersökningen. Det som inte visar sig lika tydligt i enkätundersökningen är kränkningar via mobil eller dator. Det har ökat från 6 elever till 14 som har jakande svar på dessa kränkningar. Vi ser att eleverna undviker nämna dessa kränkningar då vi har flera likabehandlingsärende som visar detta och ofta är det händelser på fritiden som smittar av sig i skolan.

Det är ett fåtal elever (2) som själva uppger att de inte har någon att vara med på rasten och det är en minskning sedan föregående likabehandlingsplan. Det är många elever som uppger att de ser elever som går ensamma och har verktyg hur de ska förhålla sig (fråga om de vill vara med). Av de elever som uppges vara ensamma på rast, utsatta eller utsätter är det många som är samma, där pågår ett långsiktigt arbete runt flera av dessa elever. Ensamma elever har uppmärksammats.

Personal och elever har arbetat med att ha ett trevligt bemötande med varandra och samma uppstart på skoldagen i alla årskursens grupper och det har gett goda resultat för tryggheten i klassrummet och en god studiemiljö. Det har varit och är ett hårt arbete för pedagogerna. Rättvis tillsägelsenivå har varit lättare för pedagogerna i den egen gruppen/årskursen. Många årskurser har börjat sitt arbete på ett likvärdigt sätt. Det har varit svårare när det gäller tillsägelsenivån för att säga till andra elever på skolan och vi arbetar vidare med "Alla elever är allas elever". Arbetet har inte fått full genomslagskraft trots att vi har arbetat med detta i flera år. Det har även skett nedskärning av personal. Mentorstid för eleverna har varit svårt att få till och behöver fortsättas ses över för att bygga goda relationer med eleverna. Språkbruket behöver fortsättas att jobba med, främst kränkande ord och jargong. Även slag eller knuffar och utesluten ur gruppen, behöver vi arbeta vidare med.

Skolans regler är tydliga men eleverna upplever inte att de följs upp tillräckligt med konsekvenser. De flesta elever vet vart de ska vända sig om någon blir illa behandlad eller om de ser någon annan bli illa behandlad (säger till sin lärare, rastvakt, skolkamrat som säger till lärare, rektor, personal i elevhälsan, eller föräldrar som kontaktar lärare). Alla årskurser har arbetat med värdegrundsarbete 30 min/vecka. Nytt material för det här läsåret har varit "Bråka smartare" som har godtagits väl av elever och pedagoger. Det har varit svårt att ta del av dokumentationen från EQ-arbetet av trygghetsrådet. Årskurserna har inte arbetat med en regel i månaden.

Värdegrundsarbetet har inte alltid varit en stående punkt vid konferenser. Diskussioner i arbetslagen har resulterat i färre förflyttningar för elever.

När det gäller osäkra platser såsom skogen så finns det tydliga markeringar där elever får vara på rasten. På fotbollsplanen är rastvakten extra observant. Det finns tydliga regler för rondellen och parkeringen att eleverna inte ska vistas där, låsen har setts över på toaletterna och det finns även restriktioner och tydliga regler för kompisgungan.

Förebyggande åtgärder på fritidsavdelningarna Delfinen, Hajen och Kaninen

Personalen har arbetat aktivt med samlingar och enskilt med eleverna så att alla ska ha någon att vara med. Genom vårt förhållningssätt har vi påvisat hur man bemöter andra på ett trevligt sätt och uppmuntrat eleverna till att hjälpa varandra och kommer att fortsätta med detta arbete.

Främjande och förebyggande åtgärder

Främjande arbete utifrån diskrimineringsgrunderna

Det främjande arbetet är en naturlig del i vårt vardagliga arbete som syftar till att förstärka respekten för allas lika värde och omfattar alla diskrimineringsgrunder. Det främjande arbetet bedrivs och innefattar alla. Vi arbetar främjande genom att:

Kön, könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

- Personalen har ett medvetet förhållningssätt gentemot eleverna när det gäller kön, könsidentitet eller könsuttryck.

Insats:

- Personalen diskuterar och synliggör skillnader mellan personlig uppfattning och professionellt förhållningssätt utifrån läroplanen.
- Pedagogerna strävar att ge eleverna förebilder av båda kön inom olika yrkeskategorier på ett sätt som inte befäster stereotypa könsroller.
- Skolans bibliotek erbjuder litteratur kring olika identitetsuttryck och genus.
- Internationella kvinnodagen 8 mars med temat jämställdhet uppmärksammas.

Ansvariga: Alla vuxna på skolan och bibliotekarie

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Etnisk tillhörighet

Mål och uppföljning

- Vi uppmärksammar modersmålsundervisning och studiehandledning för de elever som kommer från annat land eller annan kultur.

Insats

- Alla pedagoger är insatta i de nya rutinerna kring modersmålsundervisning och studiehandledning.
- I biblioteket finns litteratur på flera olika språk och vi strävar efter att det ska finnas något för allas intresse.
- Pedagogerna använder Inläsningstjänst/appar till de elever som har behov av dem.
- Alla klasser uppmärksammar FN-dagen 24 oktober med temat barnkonventionen.

Ansvariga: Alla pedagoger och bibliotekarie

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Religion eller annan trosuppfattning

Mål och uppföljning

- Alla respekteras för den individ de är oavsett religion eller trosuppfattning.

Insats

- Samtal i klasser/elevgrupper om respekt och alla människors lika värde när det gäller religion eller trosuppfattning

Ansvariga: Alla vuxna på skolan

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Funktionsnedsättning

Mål och uppföljning

- Ingen elev på skolan ska utsättas för kränkningar, diskriminering eller trakasserier på grund av sin funktionsnedsättning. Om kränkningar, trakasserier eller diskriminering ändå sker, ansvarar den personal som får kännedom om problemet att mentor kontaktas för uppföljning. Samtal sker med elever och vårdnadshavare kontaktas vid behov.

Insats

- All personal arbetar medvetet för ett öppet förhållningssätt gentemot eleverna oavsett funktionsnedsättning. Personalen är goda förebilder för eleverna och är måna om att inte överföra fördomar. Vi uppmuntrar elever att delta i alla aktiviteter oavsett funktionsnedsättning.
- Alla klasser uppmärksammar Rocka sockorna dagen 21 mars med temat olikheter.

Ansvariga: Alla vuxna på skolan

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Sexuell läggning, könsidentitet eller könsuttryck

Mål och uppföljning

- Skolans personal respekterar olika familjekonstellationer.

Insats

- Personalen diskuterar ett professionellt förhållningssätt när det gäller sexuell läggning och undviker familjeschabloner i olika uppgifter och diskussioner.
- "Var den du är" uppmärksammas i september.

Ansvariga: Alla vuxna på skolan

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Ålder

Mål och uppföljning

- Elever i olika åldrar umgås och samarbetar vid elevens val samt vid tema- och friluftsdagar.

Insats

- Personalen ser till att organisera verksamheten i åldersblandade grupper enligt ovan.
- Hälsodag/tillsammansdag i juni. Ansvariga elever i åk 6.

Ansvariga: Pedagogisk personal

Datum när det ska vara klart: 2020-02-15

Ytterligare främjande arbete på Tomaslundsskolan

På organisationsnivå

Rektor ansvarar för arbetet.

Vår skola är organiserad i fyra arbetslag. Det innebär att pedagogisk personal har goda kunskaper om sitt arbetslags elever, vilket underlättar ett gemensamt elevhälsoarbete. I varje arbetslag diskuteras vid höstterminens start, betydelsen av orden "alla elever är allas elever". Ansvarig är arbetslagsledaren.

Tomaslundsskolan har ett elevhälso-team (EHT). Teamets syfte är att arbeta med att stödja elever som är i behov av särskilt stöd. EHT består av personal med olika kompetenser, vilket bidrar till en helhetssyn. Rektor ansvarar för arbetet.

Ann-Louise Löfgren Lundin, rektor tfn 975 16

Hanna Östlin, skolsköterska

Evelina Jarl skolkurator

Vakant/inlånad, skolpsykolog
Ulrika Karlsson, skolläkare
Vivianne Källqvist, specialpedagog
Carina Andersson Lund, speciallärare
Pia Lundberg, speciallärare

EHT:s uppgift är också att arbeta förebyggande och stödja pedagogerna eftersom det är de som har den dagliga kontakten med eleverna som behöver extra stöd. EHT finns även som stöd när det inträffar akuta händelser. Elevhälsoteamet träffas varje vecka.

Elevinflytandet är strukturerat i olika råd. Dessa är klassråd, matråd, bokråd och elevråd. På fritidsavdelningarna hålls samlingar. Tidpunkter för elevråd finns i skolans kalendarium, där elever från åk 2 upp till och med åk 6 deltar.

Alla arbetslag går varje år igenom skolans rutiner, vision och utvalda dokument för att motverka att diskriminering/annan kränkande behandling ska uppstå. Detta sker vid arbetslagstid, konferenser eller kompetensutvecklingsdagar. Personalen använder också tiden till att diskutera arbetsformer, gemensamma spelregler, rutiner och gemensamt förhållningssätt mot negativa beteenden, till exempel hur man ska reagera, utreda, följa upp och dokumentera. Diskussioner om var man ska acceptera? Vad är vi överens om? Hur ser det ut i praktiken? Det ligger ett ansvar på arbetslagen att ha en återkommande punkt på dagordningen, att diskutera normer, attityder och hur goda relationer kan vårdas.

På Tomaslundsskolan finns ett Trygghetsråd sammansatt av rektor, en pedagog från varje arbetslag, speciallärare och specialpedagog.
Kontaktperson är rektor Ann-Louise Löfgren Lundin, tfn 975 16.

Alla på skolan ska veta vilka som ingår i Trygghetsrådet. Gruppen ansvarar för det främjande arbetet när det gäller diskriminering, annan kränkande behandling och mobbning. De ansvarar för att ha en god kännedom om trygghetsärenden, skolans elever, och vilka faktorer som skapar en trygg miljö och god stämning. Utarbeta ett gemensamt arbete runt elever som känner sig utanför. Trygghetsrådet träffas en gång i var tredje vecka.

På skolnivå

Rektor och personal ansvarar för arbetet.

På planeringsdagarna vid starten av höstterminen aktualiseras rastvärdarnas uppdrag och schema. I uppdraget ingår att synas ute med gul reflexväst och att cirkulera bland eleverna utifrån kunskaper om vilka platser som eleverna upplever otrygga. Om något hänt meddelar rastvärdarna ansvariga pedagoger samma dag. Alla elever ska vara ute på rast, rastvärden kan inte ha ansvar för barn som vistas inomhus. En rastvärd är en person som eleverna ska kunna vända sig till i förtroende och anses därför vara värd för eleverna på rasten.

Varje år diskuteras och revideras gemensamma ordningsregler och klassrumsregler med konsekvenser. Den pedagogiska personalen tar sedan upp reglerna vid första veckan vid läsårsstart och vid varje aktuell situation samt i det vardagliga arbetet under läsåret, förtydligar och diskuterar innebörden av regler. Det finns konsekvenser om ordningsreglerna inte följs. Reglerna utarbetas under medverkan av eleverna och skall följas upp av hela skolan i arbetslag och på konferens.

På gruppnivå

Pedagogisk personal ansvarar för arbetet.

Pedagogisk personal har ett positivt förhållningssätt och uppmärksammar när elever handlar rätt.

Elevernas förmåga till empati och respekt för allas lika värde arbetas med på olika sätt. Varje elevgrupp arbetar aktivt med "Det är ditt val", Bråka smartare, U:et = relationsmönster vid utsatthet, Lärtrappan, hur jag visar respekt för andra, ansvarar för mina handlingar och visar respekt för mig själv genom jag-stärkande övningar från olika material, moraliska dilemman, samarbetsövningar, filmer, avslappning, massage och livskunskap. Det är viktigt att välja rätt frågeställningar och formuleringar i värderingsövningarna för att inte skapa eller förstärka nedsättande värderingar och stereotypa föreställningar på de temaområden som behandlas. Arbetet kan vara planerat till EQ-tiden på schemat eller utifrån aktuella händelser i klassen.

Minst vid ett tillfälle i månaden har samtliga elevgrupper klassråd. Återkommande punkt på klassrådets dagordning är elevernas arbetsmiljö. Protokoll från klassråd skickas till rektor.

Pedagogisk personal ansvarar för elevernas placeringar i klassrummet. De ser till att inga kompisval görs och lärarna utser grupper vid grupparbeten.

Mors- och farsdag uppmärksammas inte på skolan.

Minst en vuxen sitter tillsammans med eleverna dagligen i matsalen. Eleverna har bestämda platser. Alla grupper ska ha 5 - 10 tysta minuter på den vuxnes uppmaning.

I ämnet idrott och hälsa ser idrottsläraren över situationen i omklädningsrummen och utser lag i lagidrott och grupper vid grupparbeten.

På individnivå

Pedagogisk personal ansvarar för arbetet.

Nya elever och vårdnadshavare får ta del av planen och informeras om att den finns på skolans hemsida.

Vid utvecklingssamtal förs en dialog mellan elev, vårdnadshavare och pedagogisk personal kring "sociala mål".

Alla elever informeras om vad de ska göra om någon elev känner sig utsatt eller ser att någon elev bli utsatt.

Datum när det ska vara klart: 2021-02-15

Kartläggning och undersökning av risker och hinder samt analys av orsaker

Kartläggningens genomförande

Verksamheten har kartlagts utifrån samtliga diskrimineringsgrunder av trygghetsrådet i grundskolan och fritidshemmet. 299 elever i åk 1 - 6 på Tomaslundsskolan har svarat på frågorna. Förskoleklass har inte besvarat enkäten.

Underlaget till enkäten finns som bilaga

Beskriv resultatet av kartläggningen – hur ser nuläget ut när det gäller risker och hinder för kränkningar, trakasserier och diskriminering?

Resultat utvärdering

Vilken klass går du i?

Förskoleklass: 0

Åk 1 45

Åk 2 49

Åk 3 58

Åk 4 54

Åk 5 49

Åk 6 44

Totalt: 299 Minskat med 5 elever

Går du på fritids?

Antal: 122

Minskat med 23 elever, F-klass ej inräknat

Hur trivs du på Tomaslundsskolan/fritids?

Mycket bra: 168 Bra: 123 Mindre bra: 7 Total: 299

Känner du dig trygg i skolan/fritids?

Ja: 290 Nej: 9 Total: 299

Har du någon att vara med på rasterna?

Ja: 297 Nej: 2 Total: 299

Vet du vem du ska vända dig till om du blir illa behandlad?

Ja: 298 Nej: 2 Total: 299

Minskat med 6 elever.

Reagerar och tillrättavisar de vuxna dåligt språkbruk?

Ja: 292   Nej: 7   Total: 299
Ja, har ökat från 276 till 292.

Diskriminering är när du känner att du blir sämre behandlad än andra när du är i skolan (organisation). Har du känt så?

Ja: 2   Nej: 297   Total: 299

Varför tror du att du blivit sämre behandlad än andra?

På grund av att du är en pojke/flicka?	1
På grund av att du kommer från ett annat land/annan kultur?	0
På grund av religion?	1
På grund av funktionshinder?	0
På grund av din ålder	0
På grund av att hen inte tycker att du är som en flicka/pojke ska vara?	0
Total	2

Trakasserier är när en elev eller vuxen på skolan talar illa om dig eller förföljer dig. Har du känt så?

Ja: 5   Nej: 294   Total: 299

Färre ja svar än föregående år då det var 11 elever.

Varför tror du att du blivit trakasserad?

På grund av att du är en pojke/flicka?	1
På grund av att du kommer från ett annat land/annan kultur?	1
På grund av religion?	0
På grund av funktionshinder?	0
På grund av din ålder?	1
På grund av att hen inte tycker att du är som en flicka/pojke ska vara?	2
Total	5

Kränkande behandling är när någon elev eller vuxen behandlar dig på ett sätt som gör dig ledsen. Har du känt dig kränkt av någon elev den senaste tiden?

Med ord	53 minsk.(55)
Med slag eller knuffar	57 ökat (47)
Utesluten ur gruppen, får inte vara med	39 ökat (29)
Meddelande på internet eller mobil	14 ökat (6)
Annat	3 minskat(5)

Kränkande behandling med ord har minskat från 55 till 53. Slag eller knuffar har ökat för andra året i rad från 47 till 57. Även utesluten ur gruppen har ökat för andra året från 29 till 39. Kränkande meddelande på internet och mobil har ökat från 6 till 14. Skolan misstänker att det är fler som har blivit kränkta på nätet men inte vill prata om det. Det är svårt att komma åt.

Har du känt dig kränkt av någon vuxen den senaste tiden?

Med ord	2 (7)
Med slag eller knuffar	0
Utesluten ur gruppen, får inte vara med	0
Meddelande på internet eller mobil	1
Annat	0
Total	3 minskat

Kränkningen med ord och meddelande på internet och mobil, har ej skett av någon person på skolan.

Har du kränkt någon under de senaste veckorna?

Ja: 23 (29)   Nej: 276   Total: 299

Vet du någon elev som har blivit retad, utstött eller på annat sätt illa behandlad?

Ja: 76 (81)   Nej: 223   Total: 299

Vet du någon elev som utsätter någon annan elev?

Ja: 87 ökat (65)   Nej: 212   Total: 299

Några elever har blivit namngivna flera gånger

Vet du någon elev som går mycket ensam på rasten?

Ja: 59 minskat (73)   Nej: 240   Total: 299

Ett fåtal elever blir namngivna

Föregående år var jakande svaret 73 elever.

Det är endast två elever som svarar att de inte har någon att vara med på rasten.

Finns det ställen på skolan/fritids där du känner att det kan vara oroligt, känner du dig obekvämt?

Ja: 56 (59)   Nej: 243   Total: 299

Föregående år var det 59 elever som nämnde oroliga/obekväma platser.

Platser som omnämns är:

Skogen, fotbollsplanen, när fotbollen rullar ut på Nyhagsgatan, fotbollsplanket mot Nyhagsgatan, skolgården mot idrottshallen, **parkeringen - rondellen**, cykelstället, vid slöjden, rutbollsplanen, kön till matsalen, mellan husen, idrotten, **kompisgungan, toaletterna** vid kapprum och **matsal**, vägen mellan skola – idrottshall.

De markerade platserna är samma som föregående år.

Förslag till utveckling:

Skolan behöver fortsätta arbeta med alla delar av kränkande behandling, ord, slag och knuffar och uteslutning ur gruppen. Kränkande meddelande via internet och mobil behöver skolan arbeta vidare med eftersom eleverna inte nämner dem vid enkätundersökningen men det har kommit fram genom enskilda samtal.

Orsak

Antalet som blivit utsatta för kränkande ord har minskat något men är inte bra, slag och knuffar och utesluten ur gruppen har stigit jämfört med tidigare år. Meddelande på internet och mobil har ökat men ligger på en låg nivå. Här misstänker pedagogerna att det finns ett mörkertal då vi har fått göra flera trygghetsärenden som spiller över på skolan från fritiden. Elevantalet på skolan är högt, detta gör att det blir trångt i omklädningsrum och i kapphallar. Även då elever behöver byta lektionssalar ges det möjlighet till knuffar och slag. Eleverna behöver inte byta klassrum lika ofta som tidigare eftersom det är pedagogerna som går mellan klassrummen och eleverna har sin plats i ett klassrum.

Till viss del beror antalet kränkningar på att det finns kommunikationssvårigheter. Ibland väljer man att feltolka och efterfrågar inte vad den andre menar. Vid andra tillfällen förstår man inte utan tolkar utifrån sina egna referenser. Eleverna har svårt att visa respekt för den andre och man är snabb att gå till angrepp. Det är ett fåtal elever som utsätter andra elever vid olika tillfällen och det pågår ett långsiktigt arbete runt dessa elever. Det är endast två elever som uttrycker att de inte har någon att vara med på rasten.

Vi ser också att eleverna leker allt fler våldsamma lekar med sparkar och slag. Dessa lekar grundas från olika våldsamma dataspel som spelas på fritiden.

Pedagogerna har inte alltid tid och ork att följa upp skolans regler med konsekvenser. Det är också tydligt att pedagogerna har olika tillsägelsenivåer. Detta ger signaler till eleverna att gränserna är tånjbara.

Skogen, fotbollsplanen och toaletterna var omnämnda även förra året som platser där man känner sig obekväma eller orolig. Parkeringen – rondellen och skogen kommer också upp. Eleverna ska inte befinna sig på parkeringen eller rondellen. När det gäller skogen finns det markerat var gränsen går och alla klasser blir visade vid läsårsstarten.

Beslutade åtgärder

Mål		
Kränkande behandling med ord, slag eller knuffar eller utesluten ur gruppen minskar.		
Aktiva åtgärder för att nå målet	Ansvarig	Utvärdering/uppföljning
Rastaktiviteter	Utsedda fritidspedagoger	Juni och dec enkät till elever kring nöjdhet och intresse. Ansvarig - Fritidspedagogerna
<p>Värdegrundsarbete i början av varje termin i alla årskurser.</p> <p>Arbeta aktivt i varje klass med värdegrundsarbete i alla klasser 30 min./v på schemalagd tid (so, sv, re).</p> <p>En ordningsregel i månaden tas upp med konsekvenser.</p> <p>Uppmärksamma elever som går ensamma på rasten.</p>	Pedagogerna	<p>Augusti/Januari</p> <p>November i samband med kartläggning.</p>
Värdegrundsarbetet finns på dagordningen vid konferens.	Rektor	
<p>Diskussion i arbetslagen:</p> <p>Alla elever är allas elever</p> <p>Tillsägelsenivån</p> <p>Förflyttningar</p> <p>Förhållningssätt för att skapa lugn studiemiljö</p> <p>Dokumenteras utifrån frågorna:</p> <p>Vad betyder det för vårt arbetslag</p> <p>Vilka konsekvenser får det för vårt arbete</p> <p>Hur kan andra se det i vår verksamhet</p>	Arbetslagsledare	Dokumentationen samlas ihop av rektor

Information om skolans värdegrundsarbete på föräldramöte i augusti/september	Berörda pedagoger	Intervju av fokusgrupp pedagoger – ansvarig specialpedagog
Översyn av konsekvenstrappan	Trygghetsrådet	Intervju av fokusgrupp pedagoger – ansvarig specialpedagog
Översyn av skolans ordningsregler och konsekvenser	Trygghetsrådet	Intervju av fokusgrupp pedagoger – ansvarig specialpedagog
Mentorstid för elever	Berörda pedagoger	Intervju av fokusgrupp pedagoger – ansvarig specialpedagog
Osäkra platser skannas av. Skogen: Tydliga markeringar där elever får vara på rast. Fotbollsplanen: Rastvakt extra observant Kompisgungan: Tydliga regler för kompisgungan. Runt rondellen /parkeringen: Tydliga regler för rondell och parkering.	Vaktmästare berörd pedagog rektor tillsammans med a-lag berörda pedagoger	Intervju av fokusgrupp pedagoger – ansvarig specialpedagog

Vilka ska delta?

Alla vuxna på skolan ska delta.
Rutiner för akuta situationer

Bakgrund

Enligt Skollagen 6 kap. 10 § är en lärare, förskollärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till förskolechefen eller rektorn. En förskolechef eller rektor som får kännedom om att ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Första stycket första och andra meningarna ska tillämpas på motsvarande sätt om ett barn eller en elev anser sig ha blivit utsatt för trakasserier eller sexuella trakasserier på sätt som avses i diskrimineringslagen (2008:567).

Följande riktlinjer förtydligar ansvarsfördelningen mellan rektor och huvudmannen. Arbetet i de olika verksamheterna ska präglas av en nolltolerans mot kränkningar.

Anmälningsskyldighet

Varje lärare eller annan personal som får kännedom om att ett barn anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller diskriminering i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn som i sin tur har anmälningsskyldighet till huvudmannen.

Utredningsskyldighet

Skolan är skyldig att utreda händelsen så fort det kommit till skolan kännedom att det förekommit kränkningar eller att något barn känner sig kränkt. Utredningen inriktas på att bedöma vilka åtgärder som måste vidtas för att förhindra fortsatta kränkningar.

Utredningen blir av vikt för att huvudmannen ska kunna vidta relevanta åtgärder och för att dessa ska ha effekt.

I vissa situationer kan det vara tillräckligt att genom några frågor för att få händelsen klarlagd och därigenom utagerad. En sådan enkel utredning kan dock bara anses tillräcklig om det framgår att händelsen varit bagatellartad. I andra mer komplicerade fall av kränkningar kan utredningsskyldigheten bli mycket långtgående och omfatta fler barn eller elever samt personal.

Huvudmannen måste få kännedom om uppgifterna för att utredning ska kunna inledas och eventuella åtgärder vidtas. Huvudmannen är även skyldig att skyndsamt se till att en anmälan utreds.

Barn- och utbildningsnämnden i Vetlanda har delegerat ansvaret att utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling till rektor. Utredningen anmäls till barn- och utbildningsnämnden, för att nämndens ledamöter ska få information om hur ärendet har utvecklats.

Rutin och ansvarsfördelning

I normalfallet gäller följande:

1. När en lärare eller annan personal får kännedom om/misstänker att ett barn är utsatt för kränkande behandling eller diskriminering sker **omedelbart** en anmälan till rektor.
2. Rektor lämnar anmälan till barn- och utbildningskansliet, som diarieför ärendet. Kopia på anmälan läggs i elevakten
3. Rektor utreder **skyndsamt** omständigheterna kring den uppgivna kränkningen eller diskrimineringen. Utredningen belyser allsidigt vad som inträffat samt omfattar både den eller de som kan ha utfört kränkningen och den som har blivit utsatt.
4. Utredningen ska leda till att verksamheten får tillräckligt med information och kunskap om situationen för att kunna bedöma vilka åtgärder som måste vidtas för att få

trakasserierna eller den kränkande behandlingen att upphöra. Utredningen lämnas till Barn- och utbildningskansliet, kopia läggs i elevakten.

5. Utredningen anmäls också till barn- och utbildningsnämnden, där den noteras i protokollet som ett delgivningsärende.

Undantag:

I det fall ett barn är utsatt för *långvarig kränkande behandling eller trakasserier* eller *då personal är inblandad*, överlämnas utredningsansvaret till verksamhetschef grundskola och därefter vidtas de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden. Utredningen anmäls också till barn- och utbildningsnämnden, där den noteras i protokollet som ett delgivningsärende.

Lagar och styrdokument

I Skollagen kap 6, i läroplanen för förskolan kap 1 och 2.1, samt i Diskrimineringslagen regleras arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Skollagen kap. 6

I 6 kapitlet skollagen finns regler om aktiva åtgärder mot kränkande behandling. Det innebär att huvudmannen för en förskola är skyldig att se till att det i varje förskola bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det dels genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att barn utsätts för kränkande behandling, dels årligen upprättas en plan mot kränkande behandling. Planen mot kränkande behandling ska innehålla en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever samt en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Det finns i 6 kapitlet skollagen också regler om förbud mot kränkande behandling och repressalier och om skyldighet att anmäla, utreda och vidta åtgärder mot kränkande behandling.

Barn ska vara delaktiga i arbetet med planen mot kränkande behandling.

Diskrimineringslagen

Reglerna om aktiva åtgärder mot diskriminering finns i 3 kap. diskrimineringslagen. Här regleras förskolans skyldighet att arbeta med aktiva åtgärder som omfattar alla diskrimineringsgrunder. Arbetet med aktiva åtgärder för att motverka diskriminering och på annat sätt verka för lika rättigheter och möjligheter ska omfatta diskrimineringsgrunderna:

- Kön
- Könsoverskridande identitet eller uttryck
- Etnisk tillhörighet,
- Religion eller annan trosuppfattning,
- Funktionsnedsättning,
- Sexuell läggning
- Ålder

Här finns också en skyldighet att genomföra arbetet med aktiva åtgärder enligt ett övergripande ramverk. Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund. Det har också införts en skyldighet att ha riktlinjer och rutiner för verksamheten i syfte att förhindra trakasserier och sexuella trakasserier. Kravet på en likabehandlingsplan har ersatts med ett allmänt krav på skriftlig dokumentation.

Diskrimineringsgrunder

Kön

Med kön avses enligt diskrimineringslagen att någon är kvinna eller man.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering och trakasserier:

- En flicka går före en pojke i kön till en förskola med motiveringen att det redan finns en stor majoritet av pojkar på förskolan. (diskriminering)
- När barnen leker på gården berättar Peter för sin förskollärare Gunilla att han vill ha en likadan röd mössa som Fatima. Han tycker att den är väldigt fin med små glitterhjärtan på. Gunilla säger skrattande "Då kanske vi ska kalla dig för Petra så att de andra inte tror att du är Fatima". Hon berättar för de andra barnen om det och alla skrattar åt Peter. (trakasserier på grund av kön)

Könsidentitet eller könsuttryck

Med könsöverskridande identitet eller uttryck avses enligt diskrimineringslagen att någon inte identifierar sig som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön.

Diskrimineringsombudsmannen har valt att använda sig av begreppen könsidentitet eller könsuttryck eftersom lagens begrepp könsöverskridande identitet eller uttryck signalerar att det som skyddas är en avvikelse från "det normala".

Diskrimineringsgrunden ska inte förväxlas med grunden sexuell läggning. Transpersoner kan vara såväl homo-, bi- som heterosexuella.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Sedan ett år tillbaka markerar Erik, 5 år, tydligt att hon helst vill vara flicka och kallas hon och henne. Föräldrarna har gått med på hennes önskemål att bära klänning. En dag är Erik ledsen när pappa kommer till förskolan för att hämta henne. Hon berättar att hon inte fick följa med på utflykt eftersom hon vägrade att ta på sig ett par byxor. Pappa frågar personalen varför Erik skulle byta till byxor och får svaret: "Det får vara någon måtta med tramset." Pappan blir också uppmanad att i fortsättningen klä Erik i "riktiga kläder" eftersom några barn har börjat reta henne för att hon bär klänning. (diskriminering och trakasserier)

Etnisk tillhörighet

Med etnisk tillhörighet menas enligt diskrimineringslagen nationellt eller etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande.

Alla människor har en etnisk tillhörighet. En person som är född i Sverige kan vara rom, same, svensk, kurd eller något annat. En och samma person kan också ha flera etniska tillhörigheter.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- En förskola med många barn med annan etnisk tillhörighet än svensk ger förtur åt etniskt svenska barn när man tar in nya barn för att inte få en alltför segregerad barngrupp. (diskriminering)
- En av förskollärarna uttalar sig negativt om polacker inför barnen. I barngruppen finns det ett polskt barn som tar illa vid sig. (trakasserier)

Religion eller annan trosuppfattning

Diskrimineringslagen definierar inte religion eller annan trosuppfattning. Enligt regeringens proposition (2002/03:65) bör endast sådan trosuppfattning som har sin grund i eller samband med en religiös åskådning som till exempel buddism eller ateism omfattas av diskrimineringskyddet. Andra etniska, politiska eller filosofiska uppfattningar och värderingar som inte har samband med religion faller utanför.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier:

- Axel går i Evangeliska Fosterlands-Stiftelsens söndagsskola. Hans förskollärare säger "Usch, vilket trams! Ska du bli en sådan där bibelfanatiker?" (trakasserier)
- Salima blir ledsen eftersom några av de andra barnen brukar skratta åt hennes mamma som bär muslimsk huvudduk när hon kommer och hämtar henne. En av förskollärarna tröstar Salima, men vidtar inga andra åtgärder. (trakasserier)

Funktionsnedsättning

Med funktionsnedsättning menas i diskrimineringslagen varaktiga fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga begränsningar av en persons funktionsförmåga som till följd av en skada eller sjukdom fanns vid födelsen, har uppstått därefter eller kan förväntas uppstå.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier

- Anna som har ADHD får inte börja på samma förskola som sin storebror. Kommunen, som tillämpar syskonförtur, tycker i detta fall att Anna ska börja på en annan förskola. Där finns det andra barn med samma diagnos och personalen har därför kunskap om denna. (diskriminering)
- David har muskeldystrofi som gör att han går klumpigt och ostadigt och har lätt för att falla. Några av barnen brukar reta David och kallar honom "Snubbelfot". Personal har hört att han blir retad, men har inte vidtagit några åtgärder. (trakasserier)

Sexuell läggning

Med sexuell läggning avses enligt diskrimineringslagen homosexuell, bisexuell eller heterosexuell läggning.

Exempel på händelser som kan vara diskriminering eller trakasserier som har samband med sexuell läggning:

- Det har gått bra på förskolan tills James äldre bror kommer på besök. Några av barnen har hört när deras storasyskon i negativa ordalag kallat James bror för bög. Nu får James inte vara med och leka eftersom han har en "äcklig" storebror. Eftersom en av de vuxna på förskolan hör ordväxlingen utan att reagera känner James att han inte har någon att vända sig till. (trakasserier)

- Johanna är ny på förskolan och ska fylla i sitt familjeträd. Hon får en förtryckt mall där mammans och pappans namn ska fyllas i. Hon vill ha ett nytt papper med mamma och mamma, men får till svar att hon kan stryka över pappa och skriva dit "den andra tantens" namn. (diskriminering)

Ålder

Med ålder avses enligt diskrimineringslagen uppnådd levnadslängd.

Skyddet mot åldersdiskriminering omfattar alla, unga som gamla. Åldersnormen kan se olika ut i olika sammanhang, men generellt drabbas yngre och äldre av diskriminering på grund av ålder. Skyddet gäller alltså även i skolan.

Det är dock tillåtet att särbehandla på grund av ålder, till exempel om särbehandlingen är en tillämpning av skollagen.

Exempel på händelser som kan vara trakasserier:

- Malte är den enda sexåringen som går kvar i förskolan och inte har börjat i förskoleklass. Det är hans föräldrar som valt det. De andra barnen retar honom ofta för det. (trakasserier)
- Agnes pappa är mycket äldre än de andra barnens pappor. Agnes blir sårad när de andra barnen skämtar om det. Hon har sagt ifrån att hon blir ledsen, men de fortsätter i alla fall. (trakasserier)

Begrepp

Diskriminering

Diskriminering är när skolan på osakliga grunder behandlar en elev sämre än andra elever och behandlingen har samband med diskrimineringsgrunderna kön, könsidentitet eller könsuttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning, eller ålder.

Diskriminering kan vara antingen direkt eller indirekt.

Direkt diskriminering

Med direkt diskriminering menas att en elev missgynnas och det har en direkt koppling till någon av diskrimineringsgrunderna. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på just detta program.

Indirekt diskriminering

Indirekt diskriminering sker när en skola tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar en elev på ett sätt som har samband med diskrimineringsgrunderna.

Om exempelvis alla elever serveras samma mat, kan skolan indirekt diskriminera de elever som på grund av religiösa skäl eller på grund av en allergi behöver annan mat.

Trakasserier och kränkande behandling

Trakasserier definieras i diskrimineringslagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna (jämför kränkande behandling nedan).

Det kan bland annat vara att man använder sig av förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar av till exempel "kvinnliga", "homosexuella" eller "bosniska" egenskaper. Det kan också handla om att någon blir kallad "blatte", "mongo", "fjolla", "hora", eller liknande. Det gemensamma för trakasserier är att de gör att en elev eller student känner sig förolämpad, hotad, kränkt eller illa behandlad.

Kränkande behandling

Kränkande behandling definieras i skollagen som ett uppträdande som kränker en elevs värdighet, men som inte har samband med någon diskrimineringsgrund.

Gemensamt för trakasserier och kränkande behandling är att det handlar om ett uppträdande som kränker en elevs värdighet. Några exempel är behandling som kan vara slag, öknamn, utfrysning och kränkande bilder eller meddelande på sociala medier (till exempel Facebook).

Både skolpersonal och elever kan agera på ett sätt som kan upplevas som trakasserier eller kränkande behandling.

Exempel på händelser som kan vara det som i lagen benämns kränkande behandling

- Carl blir ofta kontaktad på nätet av elever på skolan. Där kallar de honom ”pucko” och ”tjockis”. De har också lagt ut bilder av Carl på sociala medier. Bilderna har tagits i duschen efter gymnastiken.
- Lisa är stökig i klassrummet och vill inte lugna ner sig trots lärarens tillsägelse. Ett gräl som uppstår emellan dem slutar med att läraren ger Lisa en örfil.
- Oliver har slutat fråga om han får vara med och leka på rasterna. Han är hellre ensam än att behöva höra de andra säga att han inte får vara med. Skolans personal tror att Oliver är ensam för att han tycker om det. ”Han är en ensamvarg”, säger klassläraren. Oliver orkar inte förklara hur det egentligen ligger till.

Sexuella trakasserier

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier.

Det kan handla om beröringar, tafsningar, skämt, förslag, blickar eller bilder som är sexuellt anspelade. Det kan också handla om sexuell jargong. Det är personen som är utsatt som avgör vad som är kränkande.

Repressalier

Personalen får inte utsätta en elev för straff eller annan form av negativ behandling på grund av att eleven eller vårdnadshavaren har anmält skolan för diskriminering eller påtalat förekomsten av trakasserier eller kränkande behandling. Det gäller även när en elev, exempelvis som vittne, medverkar i en utredning som rör diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling.

Ytterligare information och stöd

Skolverket

<https://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankning-av-elev>

<https://www.skolverket.se/regelverk/nya-regler-om-aktiva-atgarder-i-diskrimineringslagen-1.256400>

Diskrimineringsombudsmannen

<http://www.do.se/stodmaterial/forskola-skola-och-hogskola/nya-bestammelser-for-forskola-och-skola/>

Övriga

<http://www.normkritiskpedagogik.se/414187076>

Salmsson & Ivarsson. *Normkreativitet i förskolan*. Olika förlag (2015).

Våra ordningsregler

Tomaslundsskolan är elevernas och personalens gemensamma arbetsplats. Följande ordningsregler är till för att skapa trygghet, trivsel och arbetsro på skolan. Regler framtagna i demokratisk ordning måste du följa oavsett vilken personlig uppfattning du har om dessa. Ordningsreglerna gäller i skolans samtliga lokaler samt utomhus.

Regler och konsekvenser

A. Du passar tider.

- A1. Tillsägelse
- A2. Kontakt med vårdnadshavare via Vklass.
- A3. Hemarbete eller kvarsittning, beslut tas av ansvarig pedagog. Kontakt med vårdnadshavare.

B. Du visar andra hänsyn och respekt.

- B1. Se konsekvenstrappa

C. Du ger andra studiero i skolan och arbetar koncentrerat med dina arbetsuppgifter.

- C1. Tillsägelse.
- C2. Utvisning ur undervisningslokalen till enskilt rum under resterande tid av en lektion där du får göra dina arbetsuppgifter. Kontakt med vårdnadshavare.
- C3. Gemensamt möte med elev, vårdnadshavare och ansvarig pedagog.
- C4. Se konsekvenstrappan.

D. Du använder ett vårdat språk utan svordomar, könsord eller kränkande ord.

- D1. Tillsägelse.
- D2. Kontakt med vårdnadshavare.
- D3. Gemensamt möte elev, vårdnadshavare och ansvarig pedagog.

E. Du vistas utomhus på rasten

- E1. Tillsägelse.
- E2. Kontakt med vårdnadshavare.
- E3. Gemensamt möte elev, vårdnadshavare och ansvarig pedagog.

F. Du följer regler i spel och lek.

- F1. Tillsägelse
- F2. Avstängning under en bestämd tid.
- F3. Gemensamt möte elev, vårdnadshavare och ansvarig pedagog.

G. Du lämnar farliga föremål hemma, t ex vassa föremål, smällare, tändare och tändstickor.

- G1. Beslagtagnning av föremål. Kontakt med vårdnadshavare. Vårdnadshavare hämtar föremålet.

Vid användning av smällare, tändare, tändstickor eller annat brandfarligt material konsekvenssamtal med rektor och räddningstjänsten.

H. Du har din mobiltelefon förvarad i det låsbara skåpet under skoltid. Ansvarig pedagog bestämmer om du får använda din mobiltelefon på lektionen som alternativt verktyg.

- H1. Tillsägelse om att lämna mobiltelefonen/mediaspelaren i det låsbara skåpet.
- H2. Kontakt med vårdnadshavare.

I. Du är rädd om egna, andras och skolans saker. Du har ett ansvar för att se till att saker du lånar i skolan kommer tillbaka på rätt plats i samma skick.

- I1. Tillsägelse
- I2. Kontakt med vårdnadshavare.

J. Du ställer din cykel på anvisad plats och använder den bara för transport till och från skolan.

- J1. Tillsägelse.
- J2. Kontakt med vårdnadshavare.

K. Du får inte kasta snöboll på skolgården.

- K1. Tillsägelse.
- K2. Kontakt med vårdnadshavare.

L. Du lämnar godis och tuggummi hemma.

- L1. Tillsägelse. Godiset läggs på anvisad plats.
- L2. Kontakt med vårdnadshavare.

Tomaslundsskolans konsekvenstrappa

När skolans personal misstänker att det förekommer trakasserier, annan kränkande behandling, överträdelse av skolans regler eller samhällets lagar gäller följande:

Steg 4:

Anmälan och överlämning till:

- Socialtjänsten
- Polisen
- Enligt skollagen 5 kap 14 § kan rektor besluta om avstängning

Steg 3:

Om tidigare åtgärder ej varit tillräckliga:

- Elevhälsoteam kopplas in (rektor, pedagog, specialpedagog, kurator, skolsköterska, specialkompetenser)
- Elevvårdskonferens (rektor, pedagog, specialpedagog, vårdnadshavare och eventuellt elev).
- Utredning enligt skollagen 5 kap 9 §
- Enligt skollagen 5 kap 11 § kan rektor besluta att tilldela eleven en skriftlig varning

Steg 2:

- Ärendet anmäls till rektor som anmäler vidare till huvudman.
- Pedagog/trygghetsrådet /rektor samtalar med elev.
- Vårdnadshavare kontaktas.
- Ärendet dokumenteras enligt skolans blankett: Utredning och dokumentation av kränkande behandling, diskriminering, trakasserier, BU.

Steg 1:

Skyndsamt:

- Samtal med berörda elever/pedagoger.
- Händelsen dokumenteras.
- Ärendet diskuteras i arbetslaget.

Vid behov kan händelsen även följas upp enligt nedan:

- Vårdnadshavare kontaktas.
- Uppföljning sker efter 2 - 3 dagar.
- Ytterligare uppföljning efter 2 veckor.
- Fortsatta samtal enligt överenskommelse.

Beroende av ärendets art kan beslut tas att hoppa över steg i konsekvenstrappan

